

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1992-1993 (*)

10 MAART 1993

148ste Boek van het Rekenhof

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE FINANCIËN (1)

UITGEBRACHT DOOR DE HEER LISABETH

DAMES EN HEREN,

Na de officiële overhandiging van het 148e Boek van het Rekenhof tijdens de openbare vergadering van de Commissie voor de Financiën van 19 decem-

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Bossuyt.

A. — Vaste leden :

C.V.P. HH. Dupré, Olivier, Pinxten, Taylor, Van Rompuy.
P.S. HH. Canon, Gilles, Mevr. Lizin, H. Namotte.
V.L.D. HH. Bril, Daems, Verhofstadt.
S.P. HH. Bossuyt, Colla, Lisabeth.
P.R.L. HH. de Clippele, Michel.
P.S.C. HH. Langendries, Poncelet.
Ecolo/ HH. Defeyt, De Vlieghere.
Agalev VI. H. Van den Eynde.
Blok V.U. H. Olaerts.

B. — Plaatsvervangers :

HH. Ansoms, Eyskens, Goutry, Moors, Tant, Van Hecke.
HH. Collart, Dufour, Eerdeken, Harmegnies (M.), Léonard.
HH. Denys, Dewael, Platteau, Vergote.
HH. Dielens, Peeters (L.), Vande Lanotte, Van der Maelen.
HH. Bertrand, Ducarme, Kubla.
Mevr. Corbisier-Hagon, HH. Grimberghs, Thissen.
Mevr. Aelvoet, HH. Detienne, Morael.
HH. Annemans, Wymeersch.
HH. Candries, Sauwens.

(2) Samenstelling van de Subcommissie :

Voorzitter : de heer M. Olivier.

Leden :

C.V.P. H. Olivier.
P.S. H. Dufour.
V.L.D. H. Daems.
S.P. H. Lisabeth.
P.R.L. H. Bertrand.
P.S.C. H. Poncelet.
Ecolo/ H. De Vlieghere.
Agalev VI. H. Van den Eynde.
Blok V.U. H. Candries.

(*) Tweede zitting van de 48e zittingsperiode.

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1992-1993 (*)

10 MARS 1993

148e Cahier de la Cour des comptes

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES FINANCES (1)

PAR M. LISABETH

MESDAMES, MESSIEURS,

Après la transmission officielle du 148e Cahier de la Cour des comptes au cours de la réunion publique de la Commission des Finances du 19 décembre 1991,

(1) Composition de la Commission :

Président : M. Bossuyt.

A. — Titulaires :

C.V.P. MM. Dupré, Olivier, Pinxten, Taylor, Van Rompuy.
P.S. MM. Canon, Gilles, Mme Lizin, M. Namotte.
V.L.D. MM. Bril, Daems, Verhofstadt.
S.P. MM. Bossuyt, Colla, Lisabeth.
P.R.L. MM. de Clippele, Michel.
P.S.C. MM. Langendries, Poncelet.
Ecolo/ MM. Defeyt, De Vlieghere.
Agalev VI. M. Van den Eynde.
Blok V.U. M. Olaerts.

B. — Suppléants :

MM. Ansoms, Eyskens, Goutry, Moors, Tant, Van Hecke.
MM. Collart, Dufour, Eerdeken, Harmegnies (M.), Léonard.
MM. Denys, Dewael, Platteau, Vergote.
MM. Dielens, Peeters (L.), Vande Lanotte, Van der Maelen.
MM. Bertrand, Ducarme, Kubla.
Mme Corbisier-Hagon, MM. Grimberghs, Thissen.
Mme Aelvoet, MM. Detienne, Morael.
MM. Annemans, Wymeersch.
MM. Candries, Sauwens.

(2) Composition de la Sous-Commission :

Président : M. M. Olivier.

Membres :

C.V.P. M. Olivier.
P.S. M. Dufour.
V.L.D. M. Daems.
S.P. M. Lisabeth.
P.R.L. M. Bertrand.
P.S.C. M. Poncelet.
Ecolo/ M. De Vlieghere.
Agalev VI. M. Van den Eynde.
Blok V.U. M. Candries.

(*) Deuxième session de la 48e législature.

ber 1991 heeft de Subcommissie van de Commissie voor de Financiën onder het voorzitterschap van de heer Olivier (2) 4 vergaderingen gewijd aan het onderzoek van dit 148e Boek, met name op 23 december 1991, 16 januari 1992, 8 juli 1992 en 10 februari 1993.

Een delegatie van het Rekenhof woonde alle vergaderingen bij.

Uw rapporteur heeft namens de Subcommissie verslag uitgebracht aan de Commissie voor de Financiën. Deze heeft zich op 9 maart 1993 eenparig aangesloten bij de bevindingen van de Subcommissie.

*
* *

Zoals voor het 147^e Boek van het Rekenhof, waarover uw rapporteur op 10 oktober 1991 verslag heeft uitgebracht aan de Commissie voor de Financiën (Stuk n° 1792/1 - 91/92) heeft de Subcommissie slechts een beperkt gedeelte van de in het 148^e Boek behandelde materie besproken.

Op 23 december 1991 heeft het Hof de hiernavolgende lijst van artikelen uit zijn 148^e Boek, die voor onderzoek door de Subcommissie in aanmerking kwamen, voorgelegd.

A) 148^e Boek van Opmerkingen — Belangrijke kwesties

1. Voorstel tot hervorming van de voor het Hof bij de uitoefening van zijn jurisdictionele opdracht gevolgde procedure (blz. 44 e.v.).

2. Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten. — Financiering en prefinanciering van de arbeidspremies ten gunste van de in ziekenhuizen tewerkgestelde contractuele personeelsleden (blz. 74 e.v.).

3. De uitvoering van de programmaovereenkomsten, gesloten tussen de Staat en bepaalde farmaceutische ondernemingen (blz. 84 e.v.).

4. Paraprovinciale instellingen en controle op de toelagen (blz. 118 e.v.).

5. Tien jaar financiering van de sociale zekerheid voor werknemers (1981-1991) (blz. 132 e.v.).

B) Opvolging van kwesties, opgenomen in vorige Boeken van Opmerkingen

Intrekking van onregelmatige rechtscheppende administratieve akten (wetsvoorstel ingediend door de heer Defosset, Parl. Doc., n° 1664/1-90/91, 20 juni 1991).

Met de Subcommissie van de Commissie voor de Financiën van de Senaat werd een werkverdeling overeengekomen waarbij de punten A1, A3 en B door de Kamer en de punten A2, A4 en A5 door de Senaat zouden worden behandeld.

la Sous-commission de la Commission des Finances, présidée par M. Olivier (2), a consacré à l'examen de ce Cahier, 4 réunions, à savoir les 23 décembre 1991, 16 janvier, 8 juillet 1992 et 10 février 1993.

Une délégation de la Cour des comptes a assisté à toutes les réunions.

Votre rapporteur a fait rapport à la Commission des Finances, au nom de la Sous-commission. Celle-ci s'est ralliée à l'unanimité aux constatations de la Sous-Commission le 9 mars 1993.

*
* *

Comme pour le 147e Cahier de la Cour des comptes, sur lequel votre rapporteur a fait rapport à la Commission des Finances le 10 octobre 1991 (Doc. n° 1792/1 - 91/92), la Sous-commission n'a examiné qu'une partie des questions traitées dans le 148e Cahier.

Le 23 décembre 1991, la Cour a soumis la liste ci-après des articles de son 148e Cahier susceptibles d'être examinés par la Sous-commission.

A) 148e Cahier d'observations — Questions importantes

1. Proposition de réformer la procédure suivie devant la Cour des comptes dans l'exercice de sa mission juridictionnelle (p. 45 et s.).

2. Office national de sécurité sociale des administrations provinciales et locales. — Financement et préfinancement des primes de travail en faveur des contractuels engagés dans les hôpitaux (p. 75 et s.).

3. L'exécution des contrats de programme conclus entre l'Etat et certaines entreprises pharmaceutiques (p. 85 et s.).

4. Organismes paraprovinciaux et contrôle des subventions (p. 119 et s.).

5. Dix ans de financement de la sécurité sociale des travailleurs salariés (1981-1991) (p. 133 et s.).

B) Suite de problèmes déjà développés dans des Cahiers d'observations précédents

Retrait d'actes administratifs irréguliers créateurs de droits (proposition de M. Defosset, Doc. parl., n° 1664/1-90/91 du 20 juin 1991).

Il a été convenu avec la Sous-commission de la Commission des Finances du Sénat de répartir le travail comme suit : les points A1, A3 et B seront examinés par la Chambre, les points A2, A4 et A5 par le Sénat.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE HEER J. VAN DE VELDE, EERSTE VOORZITTER VAN HET REKENHOF

De Grondwetgever en de wetgever hebben het Rekenhof de opdracht gegeven jaarlijks zijn Boek van Opmerkingen aan de Wetgevende Kamers over te zenden.

Om aan dat voorschrift te voldoen, wordt thans het 148^e Boek van Opmerkingen voorgelegd. Naast een bespreking van de voorlopige resultaten van het begrotingsjaar 1990 en een uiteenzetting van de problemen waarmee het Hof op dit moment bij de uitoefening van zijn jurisdictionele taak wordt geconfronteerd, behandelt het 148^e Boek inzonderheid een reeks betwistingen, die in de afgelopen jaren gerezen zijn tussen de nationale regering en het Hof.

Een meer gedetailleerd inhoudelijk overzicht van het 148^e Boek volgt hierna.

*
* *

1. Openbare financiën

Dit jaar is de inleiding van het 148^e Boek van Opmerkingen hoofdzakelijk gewijd aan de nieuwe procedure tot voorlopige regeling van de begroting die door de wet van 28 juni 1989 werd ingesteld.

Op 16 mei 1991 heeft het Hof ten behoeve van het Parlement een voorafbeelding van de resultaten van de rijksbegroting voor 1990 opgesteld. Ondanks de chronische achterstand bij het overzenden van de algemene rekeningen door het Ministerie van Financiën, kunnen de parlementsleden voor het beoordelen van de uitvoering van de begroting en om in een gemotiveerde motie tot voorlopige regeling van de begroting in voorkomend geval de politieke aansprakelijkheid van de in functie zijnde ministers in het geding te stellen, aldus steunen op resultaten die weliswaar nog voorlopig, maar toch voldoende pertinent zijn. In het Boek is een samenvatting opgenomen van de inhoud van de verschillende hoofdstukken van dat document.

Ten einde tegemoet te komen aan de wens die de Subcommissie voor de Financiën van de Kamer heeft geformuleerd, zullen het Boek en de voorafbeelding vanaf volgend jaar gelijktijdig aan het Parlement worden voorgelegd, opdat beide documenten samen zouden kunnen worden onderzocht.

In de inleiding wordt eveneens melding gemaakt van de stand van zaken in verband met de werkzaamheden van de Subcommissies belast met het onderzoek van de vorige opmerkingen en wordt *in extenso* de motie tot voorlopige regeling van de begroting afgedrukt. Die op 8 juli 1991 met eenparigheid van stemmen door de Kamer van Volksvertegenwoordigers op voorstel van uw Commissie goedgekeurde motie, houdt een volwaardig programma in voor de

I. — EXPOSE INTRODUCTIF DE M. J. VAN DE VELDE, PREMIER PRESIDENT DE LA COUR DES COMPTES

Le Constituant et le législateur ont chargé la Cour des comptes de transmettre chaque année son Cahier d'observations aux Chambres législatives.

C'est pour satisfaire à cette prescription que le 148e Cahier d'observations est à présent remis. Outre un examen des résultats provisoires de l'année budgétaire 1990 et un exposé des problèmes auxquels la Cour est confrontée actuellement dans l'accomplissement de sa mission juridictionnelle, le 148e Cahier traite notamment d'une série de controverses qui sont apparues, ces dernières années, entre le Gouvernement national et la Cour.

Un aperçu plus détaillé du contenu du 148e Cahier est présenté ci-après.

*
* *

1. Finances publiques

L'introduction du 148e Cahier d'observations est principalement consacrée cette année à la nouvelle procédure de règlement provisoire du budget, instaurée par la loi du 28 juin 1989.

La Cour a en effet remis le 16 mai 1991 au Parlement, une préfiguration des résultats du budget de l'Etat pour l'année 1990. En dépit du retard endémique avec lequel les comptes généraux sont rendus par le département des Finances, les parlementaires peuvent ainsi se fonder sur des résultats suffisamment probants bien qu'encore provisoires, pour apprécier l'exécution du budget, et éventuellement, mettre en cause dans une motion motivée de règlement provisoire du budget, la responsabilité politique des ministres en fonction. Un résumé du contenu des différents chapitres abordés dans ce document est repris au Cahier.

Dès l'année prochaine, pour répondre au souhait exprimé par la Sous-commission des Finances de la Chambre, le Cahier et la Préfiguration seront transmis à la même époque au Parlement, afin que les deux documents puissent être examinés ensemble.

L'introduction relate également l'état des travaux des sous-commissions chargées d'examiner les observations précédentes de la Cour et reprend *in extenso* la motion de règlement provisoire du budget qui, adoptée le 8 juillet 1991 à l'unanimité par la Chambre des Représentants sur proposition de votre Commission, constitue un véritable programme des réformes que la Chambre des Représentants estime indispensable de mettre en oeuvre afin de moderniser

hervormingen, die volgens de Kamer van Volksvertegenwoordigers onontbeerlijk zijn met het oog op de modernisering van de instrumenten die het beheer en de controle van de rijksfinanciën moeten toelaten.

In de inleiding wordt ten slotte nog aangestipt dat bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers een wetsvoorstel inzake de termijn voor de intrekking door de bevoegde overheid van een onregelmatige administratieve, rechtscheppende handeling werd ingediend (wetsvoorstel ingediend door de heer Defosset, Parl. Doc., n° 1664/1-90/91, 20 juni 1991). De Eerste Voorzitter meent dat voor die problematiek dringend een oplossing moet worden gevonden, gezien de nefaste gevolgen ervan voor de efficiëntie van de door het Rekenhof uit te voeren controle.

Deel I van het Boek, dat traditioneel aan de algemene rijkscomptabiliteit is gewijd, geeft een becijferd overzicht van de belangrijkste voorlopige resultaten van de begroting, van de kastoestand van de Schatkist en van de rijksschuld, gegevens die reeds in de voorafbeelding werden verwerkt. Er dient te worden onderstreept dat de jaarlijkse voorlegging van de voorafbeelding palliatief bedoeld is : de laatste volledige rekening die werd ontvangen en gecontroleerd, dateert immers van 1985.

Dat hoofdstuk vermeldt eveneens de elf beslissingen waarbij de Ministerraad machtiging heeft verleend tot het verrichten van nieuwe uitgaven of van uitgaven boven de begrotingskredieten, beslissingen genomen op basis van artikel 24 van de wet van 28 juni 1989 dat artikel 44 van de gecoördineerde wetten is geworden. De in 1990 en tijdens het eerste kwartaal van 1991 goedgekeurde beslissingen werden reeds door de Subcommissie voor de Financiën van de Senaat onderzocht. Die welke nadien werden goedgekeurd, zullen in de volgende voorafbeelding meer uitgebreid worden becommentarieerd.

2. Jurisdictionele taak

Onder de rubriek « Jurisdictionele taak » heeft het Hof de verwikkelingen geschetst welke voortvloeien uit het indienen door een rekenplichtige van een rekest bij de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens in Straatsburg. Ze voerde een schending aan van artikel 6.1 van de Conventie voor de bescherming van de rechten van de mens en van de fundamentele vrijheden.

Volgens die bepaling heeft eenieder, bij het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen of bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde strafvervolgung, recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie welke bij de wet is ingesteld.

Meer precies voerde eiseres voornamelijk aan dat ze zich niet voor het Rekenhof had kunnen verdedigen, dat ze haar verklaringen betreffende de feiten niet had kunnen voorleggen en dat ze niet aan een tegensprekelijk debat over haar aansprakelijkheid had kunnen deelnemen.

ser les instruments de gestion et de contrôle des finances de l'Etat.

L'introduction signale enfin que la Chambre des Représentants a été saisie d'une proposition de loi relative au délai de retrait, par l'autorité compétente, d'un acte administratif irrégulier créateur de droits (proposition de loi de M. Defosset, Doc. parl., n° 1664/1-90/91, 20 juin 1991). Le Premier président insiste sur la nécessité de trouver d'urgence une solution aux difficultés actuelles, très préjudiciables à l'efficacité du contrôle de la Cour.

La première partie du Cahier, traditionnellement consacrée à la comptabilité générale de l'Etat, donne une récapitulation chiffrée des principaux résultats provisoires du budget, de la situation de caisse du Trésor et de la dette publique, déjà développés dans la préfiguration. Le caractère palliatif de la présentation annuelle de la préfiguration doit être souligné, le dernier compte complet reçu et contrôlé remonte en effet à l'année 1985.

Ce chapitre mentionne également les 11 délibérations du Conseil des ministres autorisant des dépenses nouvelles ou des dépenses au-delà des crédits budgétaires, prises sur la base de l'article 24 de la loi du 28 juin 1989 devenu l'article 44 des lois coordonnées. Les délibérations adoptées en 1990 et au cours du 1er trimestre 1991 ont déjà été examinées par la sous-commission des Finances du Sénat tandis que celles adoptées par la suite seront commentées plus amplement dans la prochaine préfiguration.

2. Mission juridictionnelle

A la rubrique « Mission juridictionnelle », la Cour a retracé les suites données à la requête introduite par une comptable auprès de la Commission des droits de l'homme, à Strasbourg. Elle a invoqué une violation de l'article 6.1 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales.

Aux termes de cette disposition, toute personne a droit à ce que sa cause soit entendue équitablement, publiquement et dans un délai raisonnable, par un tribunal indépendant et impartial, établi par la loi, qui décidera, soit des contestations sur ses droits et obligations de caractère civil, soit du bien-fondé de toute accusation en matière pénale dirigée contre elle.

De façon plus précise, la requérante a principalement fait valoir qu'elle n'avait pu se défendre devant la Cour des comptes et qu'elle n'avait pu produire ses explications sur les faits, ni participer à un débat contradictoire sur sa responsabilité.

De Belgische regering heeft in de eerste plaats de toepasselijkheid betwist van artikel 6.1 op de procedure die voor het Rekenhof ten aanzien van de rekenplichtigen wordt gevolgd: die bepaling betreft slechts beschuldigingen in strafrechtelijke zaken en betwistingen betreffende burgerlijke rechten en verplichtingen. In casu ging het evenwel niet om een beschuldiging in een strafrechtelijke zaak. De regering stelde dat het evenmin ging om een betwisting betreffende de burgerlijke rechten en verplichtingen, daar de rechten en verplichtingen van de rekenplichtige voortvloeien uit het feit dat die laatste behoort tot het openbaar ambt en derhalve onderworpen is aan de regels van het publiekrecht. In bijkomende orde merkte België op dat eiseres een memorie van verantwoording had voorgelegd en in kennis was gesteld van het advies van haar hiërarchische meedelen, evenals van het verslag van de ambtenaar die met het onderzoek was belast; dat ze niet aantoonde dat het Hof een stuk uit het dossier zou hebben geweerd waarvan ze had gevraagd het erin op te nemen of dat de kennisneming van het aan het Hof voorgelegde dossier haar zou zijn geweigerd; ten slotte dat het haar vrij stond een afschrift van het strafonderzoek dat als gevolg van die diefstal was geopend, in het dossier te laten opnemen.

De Belgische Staat heeft een minnelijke schikking voor de zaak — die erin zou bestaan hebben het arrest van het Rekenhof niet uit te voeren — geweigerd, ten einde van de internationale rechtsinstantie een duidelijk standpunt betreffende het probleem te bekomen. Het Rekenhof, dat werd geraadpleegd, had een dergelijke houding aangeraden om te vermijden dat de procedure voortdurend door veroordeelde rekenplichtigen zou worden betwist.

De Commissie heeft zich dan bij beslissing van 2 oktober 1990 uitgesproken over de grond van het rekest. Zij heeft gesteld dat artikel 6.1 van toepassing was, omdat het Rekenhof de aansprakelijkheid van eiseres had onderzocht, haar tekortkomingen had beoordeeld, wat de verplichting van eiseres « een gemengde aard deed aannemen, waarvan de privéaspecten het zwaarste doorwogen ». Eenmaal dit was aangetoond, heeft de Commissie gesteld dat een inbreuk was gepleegd op artikel 6.1, omdat de procedure voor het Rekenhof niet tegensprekelijk is (eiseres werd noch gehoord, noch opgeroepen om te verschijnen en er werd haar niet voorgesteld bijkomende opmerkingen voor te leggen) en de debatten niet in een openbare zitting werden gehouden.

België heeft opnieuw een minnelijke schikking verworpen en de Commissie heeft de zaak voorgelegd aan het Europese Hof voor de Rechten van de Mens.

Daar de Regering van oordeel was dat er weinig kans was dat het Europese Hof voor de Rechten van de Mens een ander standpunt zou innemen dan de Commissie, heeft de minister van Justitie een werkgroep samengesteld bestaande uit vertegenwoordigers van zijn departement, van het Ministerie van Financiën, van de Regie der Posterijen en van het Rekenhof. Die groep werd het eens over de tekst van

Le Gouvernement belge a contesté, en ordre principal, l'applicabilité de l'article 6.1 à la procédure suivie devant la Cour des comptes à l'égard des comptables, cette disposition ne concernant que les accusations en matière pénale et les contestations sur des droits et obligations de caractère civil. Or, il ne s'agissait pas en l'espèce d'une accusation en matière pénale. Le Gouvernement a soutenu que l'on ne se trouvait pas davantage en présence d'une contestation portant sur des droits et obligations de caractère civil, les droits et obligations du comptable résultant de l'appartenance de ce dernier à la fonction publique et étant dès lors soumis aux règles du droit public. En ordre subsidiaire, la Belgique a fait observer que la requérante avait produit un mémoire justificatif, qu'elle avait eu connaissance des avis de ses supérieurs hiérarchiques ainsi que du rapport du fonctionnaire chargé de l'enquête, qu'elle n'établissait ni que la Cour aurait écarté du dossier une pièce qu'elle aurait demandé d'y verser ni que l'accès au dossier soumis à la Cour lui aurait été refusé. Enfin, qu'il lui était loisible de verser au dossier une copie de l'information répressive ouverte suite au vol.

L'Etat belge a refusé un règlement amiable du litige — qui aurait consisté à ne pas exécuter l'arrêt de la Cour des comptes — afin que la juridiction internationale prenne position clairement sur le problème. Consultée, la Cour des comptes avait conseillé pareille attitude, à peine de voir la procédure perpétuellement remise en cause par les comptables condamnés.

La Commission s'est alors prononcée sur le fond de la requête, par décision du 2 octobre 1990. Elle a considéré que l'article 6.1 était applicable, puisque la Cour avait examiné la responsabilité de la requérante, dont elle avait apprécié les manquements, ce qui donnait à l'obligation de la requérante « un caractère mixte dont les aspects privés sont prépondérants ». Ce point établi, la Commission a estimé que l'article 6.1 avait été violé, la procédure devant la Cour des comptes n'ayant pas de caractère contradictoire (la requérante n'a été ni entendue ni invitée à comparaître et ne s'est pas vu proposer de présenter des observations complémentaires) et les débats n'ayant pas eu lieu en audience publique.

La Belgique ayant à nouveau rejeté un règlement amiable, la Commission a porté l'affaire devant la Cour européenne des droits de l'homme.

Le Gouvernement ayant estimé qu'il existait peu de chances de voir la Cour européenne des droits de l'homme adopter en l'espèce une position différente de celle de la Commission, le ministre de la Justice a constitué un groupe de travail comprenant des représentants de son département, du ministère des Finances, de la Régie des postes et de la Cour des comptes. Ce groupe s'est accordé sur le texte d'un

een voorontwerp van wet tot hervorming van de procedure die voor het Rekenhof wordt gevolgd wanneer het zijn jurisdictionele taak uitoefent, ten einde die procedure in overeenstemming te brengen met artikel 6 van de Conventie voor de bescherming van de rechten van de mens en van de fundamentele vrijheden. Bovendien heeft de Regering met de rekenplichtige een akkoord gesloten, waarbij werd afgezien van de uitvoering van het arrest van het Rekenhof.

Rekening houdend met die minnelijke schikking en met de aangekondigde indiening van een wetsontwerp (waarvan het Europese Hof op de hoogte werd gebracht en waarvan het heeft vastgesteld dat het tegemoetkomt aan artikel 6 van de Conventie), heeft het Europese Hof voor de Rechten van de Mens, bij arrest van 23 oktober 1991, het geding ten laste van België van zijn rol geschrapt.

De rubriek « Jurisdictionele taak » bevat tevens een aantal statistische gegevens inzake de dossiers en arresten met betrekking tot tekorten van rekenplichtigen.

Daaruit blijkt dat het Rekenhof tijdens de periode van 1 juli 1990 tot 30 juni 1991 163 dossiers (136,8 miljoen frank) heeft behandeld en dat daarover volgende arresten werden gewezen :

- 10 arresten tot veroordeling (10 dossiers, samen 2,5 miljoen frank);
- 74 arresten tot verlening van kwijting (153 dossiers, samen 134,2 miljoen frank).

3. Sociale Zaken

Op het sociale vlak werden verschillende opmerkingen geformuleerd, onder andere :

— Voor de financiering van de programma's voor wedertewerkstelling van werklozen door de Gemeenschappen en de Gewesten moet de Staat krachtens de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten een financiële tegemoetkoming verlenen. De definitieve afrekening van die tegemoetkomingen door de Staat zal eindelijk op grond van de modaliteiten vastgesteld door het koninklijk besluit van 31 mei 1991 kunnen worden opgesteld, hetzij meer dan twee jaar na de inwerkingtreding van de voormelde financieringswet.

— De achterstallige sociale-zekerheidsbijdragen verschuldigd door publiekrechtelijke rechtspersonen hebben aanleiding gegeven tot een opmerking ten aanzien van de minister van Sociale Zaken, welke tot op heden evenwel onbeantwoord is gebleven.

— De Rijksdienst voor Pensioenen heeft nagelaten onverschuldigd uitbetaalde bedragen terug te vorderen terwijl het Hof had opgemerkt dat de verjaaringstermijn op onregelmatige wijze was ingekort.

— De financiering van gesubsidieerde arbeidsplaatsen door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten (RSZ-PPO), waartoe bij wijze van overgangsmaat-

avant-projet de loi réformant la procédure suivie devant la Cour des comptes dans l'exercice de sa mission juridictionnelle, de façon à rendre cette procédure conforme à l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales. D'autre part, le Gouvernement a conclu un accord avec la comptable, renonçant à l'exécution de l'arrêt de la Cour des comptes.

Compte tenu de cet arrangement et de l'annonce du dépôt d'un projet de loi (dont la Cour européenne a eu connaissance et dont elle a constaté qu'il satisfaisait au vœu de l'article 6 de la Convention), la Cour européenne des droits de l'homme a, par arrêt du 23 octobre 1991, rayé de son rôle l'affaire suivie à charge de la Belgique.

La rubrique « Mission juridictionnelle » contient en outre un certain nombre de données statistiques en matière de dossiers et d'arrêts relatifs aux déficits de comptables.

Il en ressort qu'au cours de la période du 1er juillet 1990 au 30 juin 1991, la Cour des comptes a examiné 163 dossiers (pour un montant de 136,8 millions de francs) et a rendu les arrêts suivants :

- 10 arrêts de condamnation (10 dossiers, pour un montant total de 2,5 millions de francs);
- 74 arrêts de décharge (153 dossiers, pour un montant total de 134,2 millions de francs).

3. Affaires sociales

Différentes observations ont été faites dans le domaine social, notamment :

— le financement des programmes de remise au travail des chômeurs par les Communautés et les Régions doit faire l'objet d'une intervention financière de la part de l'Etat en vertu de la loi spéciale de financement des Communautés et des Régions du 16 janvier 1989. Le décompte définitif de ces interventions de l'Etat pourra finalement être établi, en fonction des modalités fixées par l'arrêté royal du 31 mai 1991, soit plus de 2 ans après la mise en vigueur de la loi de financement.

— Les arriérés de cotisations de sécurité sociale dues par les personnes morales de droit public ont fait l'objet d'une observation, jusqu'à présent demeurée sans réponse, adressée au ministre des Affaires sociales.

— L'Office national des pensions s'est abstenu de toute action en récupération relative à des prestations indûment payées alors que la Cour avait fait observer que le délai de prescription avait été irrégulièrement réduit.

— Le financement d'emplois subventionnés par l'Office national de sécurité sociale des administrations provinciales et locales (ONSS - APL), autorisé à titre transitoire par le Conseil des ministres, n'a

gel door de Ministerraad machtiging was verleend, heeft nooit aanleiding gegeven tot enige terugbetaling ten laste van het interdepartementaal begrotingsfonds ter bevordering van de werkgelegenheid. De sedert 1987 toegekende voorschotten overschrijden thans 10 miljard frank.

4. Visum onder voorbehoud en diverse

In uitvoering van *artikel 14* van zijn oprichtingswet van 29 oktober 1846 werden aan het Hof éénnentwintig ministerraadsbeslissingen overgemaakt. Voormeld artikel bepaalt dat geen betalingsopdracht door de Staatskas mag worden uitgevoerd dan voorzien van het visum van het Rekenhof. Zo de ministers echter beslissen dat onder hun verantwoordelijkheid tot betaling moet worden overgegaan, verleent het Hof zijn visum onder voorbehoud en deelt het dadelijk de redenen van zijn weigering mede aan de Wetgevende Kamers.

De voormelde beraadslagingen hebben voornamelijk betrekking op rustpensioenen, die werden berekend op basis van loopbanen die onregelmatigheden vertoonden.

Eén beraadslaging houdt verband met de verdeling tussen de Staat en de Vlaamse Gemeenschap van wedde-achterstallen en weddetoelagen in de sector onderwijs voor het jaar 1989.

Behalve een lijst van de instellingen van openbaar nut die hun rekeningen niet tijdig aan het Rekenhof hebben overgelegd, bevat de rubriek « *Diverse* » van het Boek onder meer nog de volgende onderwerpen :

- een verslag over het onderzoek dat werd uitgevoerd met betrekking tot de programma-overeenkomsten die tussen 1985 en 1987 tussen de Staat en negen farmaceutische ondernemingen werden gesloten; inzonderheid heeft het Hof vastgesteld dat een deel van de door die programma-overeenkomsten veroorzaakte meeruitgaven (tot beloop van 226 miljoen frank) die contractueel ten laste van de farmaceutische ondernemingen werden gelegd, niet aan het RIZIV zijn terugbetaald;

- de conclusies van het onderzoek van de rekeningen van het Instituut voor Veterinaire Keuring, waarbij het Hof talrijke tekortkomingen heeft vastgesteld bij de toepassing van de comptabiliteitsregels.

5. Provincies

Hoewel de provincies, met uitzondering van Brabant, voortaan onder de gewestelijke voogdij vallen, heeft het Hof nog sommige van zijn opmerkingen aangaande provinciémateries in het nationale Boek van Opmerkingen gepubliceerd. Zulks is het geval wanneer een nationale overheid verder bevoegd blijft, bijvoorbeeld de nationale wetgever op het vlak van de organieke wetgeving inzake de provincies, of wanneer de opmerking deel uitmaakt van een ruime problematiek die alle provincies kan aanbelangen.

jamais fait l'objet de remboursement, à la charge du fonds budgétaire interdépartemental de promotion de l'Emploi. Les avances, octroyées depuis 1987, dépassent actuellement 10 milliards.

4. Visa avec réserve et « divers »

En exécution de l'article 14 de sa loi organique du 29 octobre 1846, 21 délibérations du Conseil des ministres ont été transmises à la Cour. Ledit article dispose qu'aucune ordonnance de paiement n'est acquittée par le Trésor qu'après avoir été munie du visa de la Cour des comptes. Si les ministres jugent cependant sous leur responsabilité qu'il y a lieu de procéder au paiement, la Cour vise avec réserve et rend immédiatement compte aux Chambres législatives.

Les délibérations précitées portent essentiellement sur des pensions de retraite qui ont été calculées sur la base de carrières présentant des irrégularités.

Une seule délibération concerne la répartition, entre l'Etat et la Communauté flamande, d'arriérés de traitements et de subventions-traitements pour l'année 1989 dans le secteur de l'enseignement.

Outre une liste des organismes d'intérêt public qui n'ont pas transmis leurs comptes en temps voulu à la Cour des comptes, la rubrique « *Divers* » du Cahier comprend les sujets suivants :

- un rapport sur l'examen consacré aux contrats de programme conclus entre l'Etat et 9 entreprises pharmaceutiques, de 1985 à 1987; la Cour a notamment constaté qu'une partie des dépenses supplémentaires (à concurrence de 226 millions de francs) provoquées par ces contrats de programme et mises, en vertu de ceux-ci, à la charge des entreprises pharmaceutiques n'ont pas été remboursées à l'INAMI;

- les conclusions de l'examen des comptes de l'Institut d'Expertise vétérinaire, à l'occasion duquel la Cour a relevé de nombreuses lacunes dans l'application des règles comptables.

5. Les Provinces

Bien que les provinces, à l'exception du Brabant, relèvent désormais de la tutelle régionale, la Cour a maintenu la publication de certaines observations relatives aux matières provinciales dans le cahier national d'observations. Il en est ainsi lorsqu'une autorité nationale reste compétente, par exemple le législateur national en matière de législation organique des provinces, ou que l'observation se rattache à une problématique plus large, susceptible d'intéresser toutes les provinces.

Dat is onder meer het geval voor de afwijkingen die het Hof, op basis van artikel 15 van zijn oprichtingswet, toestaat met betrekking tot zowel de bedragen als de aard van de uitgaven op kredietopeningen te betalen bij toepassing van artikel 112 van de provinciewet. Laatstvermeld artikel bepaalt dat de uitgaven van de provincie aan het voorafgaand visum van het Hof onderworpen zijn, met uitzondering van welbepaalde uitgaven waarvan het maximumbedrag door dat artikel is vastgesteld en die door middel van kredietopeningen kunnen worden betaald. Die bedragen zijn sedert 1979 niet meer herzien terwijl de wet de Koning er expliciet toe gemachtigd heeft ze te wijzigen volgens de evolutie van het indexcijfer der consumptieprijzen. Om redenen van doeltreffendheid en gezond beheer heeft het Hof dus afwijkingen toegestaan op de door de provinciewet opgelegde maximumbedragen, in afwachting van de uitvoering van de aangekondigde algemene hervorming van de regels inzake de betaling van de uitgaven van de centrale en provinciale besturen. Een van de betrachtingen hiervan was voor repetitieve of niet betwiste uitgaven het voorafgaand visum te weren.

Ook zou de wet van 14 november 1983 betreffende de controle op de toekenning en op de aanwending van sommige toelagen moeten worden aangevuld met een institutioneel luik, ten einde het beheer van provinciale belangen door privaatrechtelijke instellingen mogelijk te maken en te organiseren; het betreft de zogeheten « paraprovinciale instellingen » die aldus worden genoemd omdat de provinciale overheid rechtstreeks of onrechtstreeks in hun oprichting en werking participeert.

De Subcommissie voor de Financiën van de Senaat had de wens te kennen gegeven dat het Hof zelf de tekst van een wetsvoorstel in die zin zou uitwerken.

Er werd een werkgroep opgericht waarin ambtenaren van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, vertegenwoordigers van het Hof en van de gewest-executieven zitting hadden, en die tot taak had een ontwerp van oplossing uit te werken. Deze werkgroep heeft echter in 1990 zijn werkzaamheden moeten onderbreken omdat de reactie van de minister van Binnenlandse Zaken uitbleef.

Het Boek brengt ook nog een voorbeeld van de problemen die inzake de rechtstreekse inning van de provinciale belastingen rijzen bij de transponering van op nationaal vlak ingestelde regels, die door de wet van 23 december 1986 op de provinciale besturen toepasselijk werden gemaakt.

6. De financiering van de sociale zekerheid voor werknemers

Het Boek bevat eveneens een speciale studie waarin de financiering wordt geschetst van de sociale zekerheid voor werknemers in het laatste decennium.

Vertrekkend van de wet van 29 juni 1981 (wet D'Hoo-re) houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid, die het moest mogelijk maken ons

C'est notamment le cas pour les dérogations accordées par la Cour sur la base de l'article 15 de sa loi organique et relatives aux montants et à la nature des dépenses payables sur ouvertures de crédit en application de l'article 112 de la loi provinciale, qui dispose que les dépenses de la province sont soumises au visa préalable de la Cour, à l'exception de certaines dépenses précises, dont le montant maximum est fixé par cet article, qui peuvent être payées par ouverture de crédit. Depuis 1979, ce montant n'a pas été revu alors que la loi autorisait expressément le Roi à le modifier en fonction de l'évolution de l'indice des prix à la consommation. La Cour a donc admis, pour des raisons d'efficacité et de saine gestion, des dérogations aux limitations imposées par la loi provinciale, en attendant la réforme globale annoncée, du régime des modalités de paiement des dépenses des pouvoirs centraux et provinciaux, l'un des objectifs étant d'éviter le recours au visa préalable pour les dépenses de caractère répétitif ou non contentieux.

De même, la loi du 14 novembre 1983 relative au contrôle de l'octroi et de l'emploi de certaines subventions devrait être complétée par un volet institutionnel de manière à autoriser et organiser la gestion d'intérêts provinciaux par des organismes de droit privé, réputés « para-provinciaux » en raison de la participation directe ou indirecte des autorités provinciales dans leur création ou leur fonctionnement.

La Sous-commission des Finances du Sénat avait exprimé le souhait que la Cour élabore elle-même le texte d'une proposition de loi en ce sens.

Un groupe de travail, composé de fonctionnaires du ministère de l'Intérieur et de représentants de la Cour des comptes et des Exécutifs régionaux, a été constitué en vue de dégager un schéma de solution. Il a dû interrompre ses travaux en 1990, à cause du silence prolongé du ministre de l'Intérieur.

Le cahier apporte encore une illustration des difficultés de transposition, dans le mode de perception directe des taxes provinciales, des règles instituées au niveau national et rendues applicables aux pouvoirs locaux par la loi du 23 décembre 1986.

6. Le financement de la sécurité sociale des travailleurs salariés

Le cahier comporte également une étude spéciale retraçant l'évolution du financement de la sécurité sociale des travailleurs salariés durant la dernière décennie.

En se fondant sur la loi du 29 juin 1981 (loi D'Hoo-re) établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés, qui devait permet-

stelsel van sociale zekerheid aan de gewijzigde economische, sociale, financiële en budgettaire omstandigheden aan te passen, geeft die studie een overzicht van het maatregelenarsenaal dat in de voorbije tien jaar werd uitgewerkt. Die maatregelen kwamen alle tot stand in een klimaat van continue betrachting van de gezondmaking van de openbare financiën en van de budgettaire discipline.

Bovendien hebben de regeringen een globaal beheer van de middelen van de sociale zekerheid doorgevoerd. Er werd geopteerd voor interne overhevelingen van middelen, dit wil zeggen tussen sectoren. Die overhevelingen werden niet alleen uitgevoerd door de tegemoetkomingen van de Staat te moduleren op grond van de specifieke behoeften van elke sector, maar ook door het verrichten van overhevelingen van bijdragen of van reserves.

Het onderzoek van de evolutie van de globale situatie van de sociale zekerheid leidt tot de vaststelling dat het financieel evenwicht vanaf 1984 is hersteld.

Anderzijds is de omvang van de ingezamelde bijdragen jaarlijks constant aangegroeid, hoewel het deel in het nationale inkomen van de bezoldigingen die als basis dienen voor de meeste van die bijdragen, geleidelijk is verminderd. Een dergelijke evolutie wijst op de concentratie van de lasten op de schouders van een teruglopende « actieve » bevolking; dergelijke situatie is zorgwekkend indien zij verder duurt, want zij is een symptoom van nog scherpere problemen in de toekomst, gelet op de negatieve demografische evolutie.

Opvallend is eveneens de spectaculaire aangroei van specifieke bijdragen, waarvan de inning over verschillende instellingen werd gespreid. Die spreiding geeft aanleiding tot talrijke technische, boekhoudkundige, financiële en administratieve problemen waardoor de beheerskosten stijgen en het risico voor parafiscale ontwijking toeneemt. Bovendien leidt de verhoging van de sociale bijdragen tot een overeenstemmende vermindering van de fiscale grondslag.

Ook heeft het krachtadig optreden op het vlak van de bijdragen de Staat in de mogelijkheid gesteld zijn toelagen te verminderen, en zulks niettegenstaande de centrale overheid de uit de MARIBEL-operatie voortspruitende vermindering van de patronale bijdragen heeft gefinancierd.

De wet van 29 juni 1981, die een stabiele financiering van de sociale zekerheid beoogde, heeft precieze regels vastgesteld voor de berekening van de toelagen. Zonder de afwijkingen die werden opgenomen in de besluiten getroffen krachtens de bijzondere machten en in de opeenvolgende programma- en begrotingswetten, zou de sociale zekerheid echter veel hogere toelagen hebben ontvangen.

Ten slotte kan de vraag worden gesteld of het niet aangewezen is te opteren voor een wettelijke en reglementaire inrichting van een algemene jaarlijkse rekening van de sociale zekerheid, die per tak van de sociale zekerheid zou worden uitgesplitst. Die alge-

tre d'adapter notre régime de sécurité sociale aux nouvelles circonstances économiques et sociales, financières et budgétaires, cette étude donne un aperçu de l'arsenal des mesures élaborées au cours des dix dernières années. Ces mesures ont toutes vu le jour dans un climat marqué par le souci permanent de l'assainissement des finances publiques et de la rigueur budgétaire.

En outre, les gouvernants ont imposé une gestion globale des ressources de la sécurité sociale. Ils ont opté pour des transferts internes de moyens entre secteurs. Ces transferts ont été opérés non seulement en modulant les interventions de l'Etat en fonction des besoins spécifiques de chaque secteur, mais également en procédant à des transferts de cotisations ou de réserves.

L'examen de l'évolution de la situation globale de la sécurité sociale permet de constater que l'équilibre financier a été restauré depuis 1984.

D'autre part, le volume des cotisations collectées a connu une croissance constante, bien que la part dans le revenu national, des rémunérations servant d'assiette à la plupart de ces cotisations, ait progressivement diminué. Une telle évolution révèle une concentration des charges sur une population « active » en régression et ne peut manquer d'inquiéter si elle vient à persister, car elle est le symptôme de difficultés futures encore plus préoccupantes, eu égard à l'évolution démographique négative.

Il est également frappant de constater la floraison spectaculaire de cotisations spécifiques dont la tâche de perception a été attribuée à divers organismes. Cette dispersion est génératrice de nombreux problèmes techniques, comptables, financiers et administratifs grevant les frais de gestion et accroissant le risque d'évasion parafiscale. En outre, l'augmentation des cotisations sociales entraîne une diminution équivalente de l'assiette fiscale.

L'action énergique entreprise en matière de cotisations a également permis à l'Etat de réduire ses subventions, même si le pouvoir central a financé la réduction des cotisations patronales, résultant de l'opération MARIBEL.

La loi du 29 juin 1981, qui entendait assurer la stabilité du financement de la sécurité sociale, a fixé des règles précises en vue du calcul des subventions. Si des dérogations n'avaient pas été insérées dans des arrêtés de pouvoirs spéciaux et dans des lois-programmes et des lois budgétaires successives, la sécurité sociale aurait bénéficié de subventions beaucoup plus élevées.

Enfin, la question se pose de savoir s'il ne s'indique pas d'organiser légalement et réglementairement l'établissement d'un relevé comptable général et annuel ventilé par branches de la sécurité sociale. Ce compte général constituerait un moyen de contrôle

mene rekening zou een controlemiddel voor de financiële evolutie van de sociale zekerheid vormen en zou over die sector, die een essentieel element van de begrotingspolitiek is geworden, een volledige, regelmatige en toegankelijke informatie verstrekken.

*
* *

Ziedaar een overzicht van de opmerkingen die het Hof heeft geformuleerd in zijn 148^e Boek dat, evenmin als de voorgaande boeken, als een activiteitenrapport kan worden beschouwd. Laatstgenoemd document wordt trouwens afzonderlijk gepubliceerd (het eerste rapport had betrekking op het jaar 1990).

Nu is het wel zo dat, ingevolge de institutionele overdracht van de bevoegdheden inzake culturele en persoonsgebonden aangelegenheden, infrastructuur en economische hulp, het nationale Boek aan aantrekkingskracht heeft ingeboet. Door die overdracht worden opmerkingen in verband met de aanneulingscontracten voor werken en leveringen en in verband met de toelagen immers verschoven naar de gemeenschaps- en gewestboeken. Deze inkrimping inzake materies van het nationaal Boek gaat echter niet gepaard met een verlies aan belangrijkheid van de behandelde onderwerpen die ongetwijfeld de aandacht van uw Commissie zullen opwekken.

*
* *

II. — BESPREKING

1. Voorstel tot hervorming van de voor het Hof bij de uitoefening van zijn jurisdictionele opdracht gevolgde procedure (blz. 44 en volgende)

A. Standpunt van het Rekenhof

1. De notie « aan de rechtsmacht van het Rekenhof onderworpen rekenplichtige »

Artikel 116 van de Grondwet — dat niet werd gewijzigd sedert 1831 — belast het Rekenhof met het nazien en verevenen van de rekening van « allen die tegenover de staatskas rekenplichtig zijn ». Het geeft echter geen definitie van wat onder rekenplichtige moet worden verstaan.

Artikel 5 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof neemt die grondwetsbepaling over, maar geeft evenmin een omschrijving van de rekenplichtige.

Artikel 60 van de op 17 juli 1991 samengeordende wetten op de rijkscomptabiliteit (voordien artikel 7 van de wet van 15 mei 1846 op de rijkscomptabiliteit) bepaalt daarentegen dat « iedere ambtenaar aan wie enige verrichting van rijks gelden is opgedragen, be-

de l'évolution financière de la sécurité sociale et procurerait une information complète, régulière et accessible à propos de ce secteur qui est devenu un élément essentiel de la politique budgétaire.

*
* *

Il est ainsi donné un aperçu des observations formulées par la Cour dans son 148e Cahier qui, pas plus que les cahiers précédents, ne peut être considéré comme un rapport d'activités. Ce dernier document a d'ailleurs fait l'objet d'une publication distincte (le premier rapport avait trait à l'année 1990).

On doit toutefois se rendre compte que le Cahier national a perdu de son attrait, compte tenu du transfert institutionnel des compétences pour ce qui concerne les matières culturelles et personnalisables, l'infrastructure et l'aide économique. En raison de ce transfert, les observations portant sur les contrats de marchés de travaux et de fournitures et sur les subventions figurent maintenant dans les Cahiers relatifs aux Communautés et aux Régions. La diminution du nombre des matières contenues dans le Cahier national n'accompagne pas d'une réduction de l'importance des sujets examinés, lesquels ne manqueront pas de susciter l'intérêt de votre Commission.

*
* *

II. — DISCUSSION

1. Proposition de réforme de la procédure suivie devant la Cour des comptes dans l'exercice de sa mission juridictionnelle (pp. 44 et suivantes)

A. Point de vue de la Cour des comptes

1. La notion de « comptable justiciable de la Cour des comptes »

L'article 116 de la Constitution — qui n'a pas été modifié depuis 1831 — donne compétence à la Cour des comptes pour examiner et liquider les comptes de « tous comptables envers le trésor public ». Mais il ne définit pas le comptable.

L'article 5 de la loi du 29 octobre 1846 relative à l'organisation de la Cour des comptes reprend le prescrit constitutionnel, toujours sans définir le comptable.

En revanche, l'article 60 des lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat (anciennement, article 7 de la loi du 15 mai 1846 sur la comptabilité de l'Etat) dispose que « sauf les exceptions établies par la loi, tout agent chargé d'un ma-

houdens de bij de wet bepaalde uitzonderingen, de hoedanigheid van rekenplichtige verkrijgt; geen verichting met rijks gelden mag geschieden, geen openbare kas mag beheerd worden dan door een agent staande onder de bevelen van de minister van Financiën, door hem of op zijn voordracht benoemd, verantwoordelijk tegenover hem voor zijn beheer en aan de rechtsmacht van het Rekenhof onderworpen ».

Ondanks alle schijn lost die definitie niet alle moeilijkheden op (zij het maar omdat ze de speelruimte van « de bij de wet bepaalde uitzonderingen » laat bestaan).

Voorts bestaat er in de besturen geen graad van « rekenplichtige ». Een ambtenaar kan ongeacht zijn graad een aan de rechtsmacht van het Rekenhof onderworpen rekenplichtige zijn.

De notie van « aan de rechtsmacht van het Rekenhof onderworpen rekenplichtige » moest dus worden omschreven door het Rekenhof, het Hof van Cassatie en de Commissie *ad hoc* die binnen de Kamer van Volksvertegenwoordigers telkens wordt opgericht om de na cassatie van een arrest van het Rekenhof doorverwezen zaak te beoordelen.

Het Rekenhof heeft zich lange tijd op het bovenvermelde artikel 7 van de wet van 15 mei 1846 gebaseerd. Het heeft dan ook een tamelijk brede definitie gehanteerd waarbij ervan werd uitgegaan dat iedere ambtenaar aan wie krachtens de wet enige verrichting van rijks gelden is opgedragen, die hem tegen zijn kwitantie of ontvangstbewijs zijn gestort, aan de rechtsmacht van het Rekenhof is onderworpen.

Het Hof van Cassatie en de Commissie *ad hoc* hebben daarentegen voor een meer restrictieve opvatting geopteerd. Na in beginsel te hebben gesteld dat uit de verschillende wetsbepalingen niet blijkt dat de Wetgever aan de ondergeschikte beambten de verplichting heeft willen opleggen hun comptabiliteitsverrichtingen te verantwoorden tegenover de Belgische Staat zelf (Cass., 30 juni 1983, Pas., 1983, I, 1236) heeft het Hof van Cassatie gepreciseerd dat de ondergeschikte beambten slechts optreden onder de verantwoordelijkheid van de rekenplichtige tegenover wie ze over hun comptabiliteitsverrichtingen verantwoording moeten afleggen, en dat degene die het beheer van rijks gelden niet als hoofdopdracht heeft, niet aan de rechtsmacht van het Rekenhof is onderworpen (Cass., 30 oktober 1986, Pas., 1987, I, 273).

De Commissie *ad hoc* was van haar kant van oordeel dat « de ten aanzien van het Rekenhof verantwoordelijke rekenplichtige de ambtenaar is die als voornaamste opdracht heeft het beheer van de gelden, en niet de persoon die, naast andere functies, over gelden beschikt » (beslissing van 29 mei 1986, Parl. St., Kamer, Zitting 1985-86, n° 477/2, blz. 3; zelfde motivering in twee beslissingen van 27 april 1989, Parl. St., Kamer, Zitting 1988-89, n° 775/1, blz. 4 en 7).

Het Rekenhof heeft zich bij die rechtspraak neergelegd. Men kan dus besluiten dat de rekenplichtige voor het Rekenhof in de huidige stand van de wetge-

niement de deniers appartenant au Trésor public est constitué comptable; aucune manutention de ces deniers ne peut être exercée, aucune caisse publique ne peut être gérée que par un agent placé sous les ordres du ministre des finances, nommé par lui ou sur sa présentation, responsable envers lui de sa gestion et justiciable de la Cour des comptes ».

En dépit des apparences, cette définition ne résout pas toutes les difficultés (ne serait-ce que parce qu'elle réserve le jeu des « exceptions établies par la loi »).

D'autre part, il n'existe pas, dans les administrations, de grade de « comptable ». Un agent peut être un comptable justiciable de la Cour des comptes quel que soit son grade.

La Cour des comptes, la Cour de cassation et la Commission *ad hoc*, constituée au sein de la Chambre des représentants pour juger les affaires renvoyées après cassation d'un arrêt de la Cour des comptes, ont donc dû définir la notion de comptable justiciable de la Cour des comptes.

Celle-ci s'est pendant longtemps inspirée de l'article 7, précité, de la loi du 15 mai 1846, pour adopter une définition assez large, considérant que relevait de sa juridiction tout agent chargé, en vertu de la loi, du maniement de deniers publics qui lui sont remis sur sa quittance ou son récépissé.

La Cour de cassation et la Commission *ad hoc* ont en revanche opté pour une conception plus restrictive. Après avoir posé en principe qu'il ne ressortait d'aucune disposition légale que le législateur ait voulu imposer à des fonctionnaires subalternes la justification de leurs faits de comptabilité à l'Etat même (Cass., 30 juin 1983, Pas. 1983, I, 1236), la Cour de cassation a précisé que les fonctionnaires subalternes n'agissent que sous l'autorité du comptable envers lequel ils ont à justifier de leurs faits de comptabilité et que celui qui n'a pas comme mission principale la gestion des deniers publics n'est pas justiciable de la Cour des comptes (Cass., 30 octobre 1986, Pas., 1987, I, 273).

De son côté, la Commission *ad hoc* a estimé que « le comptable responsable envers la Cour des comptes est l'agent dont la mission essentielle est la gestion des fonds, et non la personne qui, accessoirement à d'autres fonctions, dispose de fonds » (décision du 29 mai 1986, Doc. parl., Chambre, session 1985-1986, n° 477/2, p. 3; même motivation dans deux décisions du 27 avril 1989, Doc. Parl., Chambre, session 1988-1989, n° 775/1, pp. 4 et 7).

La Cour des comptes s'est inclinée devant cette jurisprudence. On peut donc conclure que, dans l'état actuel de la législation, le comptable de la Cour des

ving, de beampte is van wie de voornaamste of hoofdopdracht bestaat in het beheer van de overheidsgelden.

2. De voor het Hof gevolgde procedure

Zoals vermeld in de inleidende uiteenzetting van de eerste voorzitter heeft een, door het Rekenhof op 5 mei 1982 veroordeelde, rekenplichtige nadat haar voorziening in cassatie was verworpen een rekwest ingediend bij de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens in Straatsburg.

Volgens haar was de voor het Rekenhof gevolgde procedure immers in strijd met artikel 6.1. van de Conventie voor de bescherming van de rechten van de mens en van de fundamentele vrijheden, aangezien ze zich niet naar behoren had kunnen verdedigen.

Op aanraden van het Rekenhof heeft de Belgische Staat een minnelijke schikking (het niet uitvoeren van het arrest) verworpen, teneinde te vermijden dat de procedure voortdurend door veroordeelde rekenplichtigen zou worden betwist.

Nadat de Commissie op 2 oktober 1990 heeft gesteld dat inderdaad inbreuk was gepleegd op artikel 6.1., omdat de procedure voor het Rekenhof niet tegensprekelijk is en de debatten niet in een openbare zitting werden gehouden, heeft zij de zaak voorgelegd aan het Europese Hof voor de Rechten van de Mens.

Daar de regering van oordeel was dat er weinig kans was dat het Europese Hof voor de Rechten van de Mens een ander standpunt zou innemen dan de Commissie, heeft de minister van Justitie een werkgroep samengesteld bestaande uit vertegenwoordigers van zijn departement, van het Ministerie van Financiën, van de Regie der posterijen en van het Rekenhof. Die groep werd het eens over de tekst van een voorontwerp van wet tot hervorming van de procedure die voor het Rekenhof wordt gevolgd wanneer het zijn jurisdictionele taak uitoefent, ten einde die procedure in overeenstemming te brengen met artikel 6 van de Conventie voor de bescherming van de rechten van de mens en van de fundamentele vrijheden. Bovendien heeft de regering met de betrokken rekenplichtige een akkoord gesloten, waarbij werd afgezien van de uitvoering van het arrest van het Rekenhof.

Dit akkoord werd door het Parlement goedgekeurd door de aanneming van artikel 65 (artikel 61 van het oorspronkelijke wetsontwerp - Stuk Kamer n° 444/1 - 91/92, blz. 37) van de wet van 28 juli 1992 houdende fiscale en financiële bepalingen (*Belgisch Staatsblad* van 31 juli 1992).

3. Opmerkingen van de Raad van State over de tekst van het voorontwerp van wet tot hervorming van de voor het Hof gevolgde procedure

In zijn advies formuleert de Raad van State in hoofdzaak vijf opmerkingen :

comptes est l'agent dont la mission principale ou essentielle est la gestion des deniers publics.

2. La procédure suivie devant la Cour

Ainsi qu'il a été souligné dans l'exposé introductif du Premier Président, une comptable, condamnée le 5 mai 1982 par la Cour des comptes a déposé, après le rejet de son pourvoi en cassation, une requête auprès de la Commission européenne des droits de l'homme, à Strasbourg.

Elle invoquait une violation de l'article 6.1. de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales étant donné que, selon ses dires, elle n'avait pu dûment se défendre devant la Cour.

Sur le conseil de la Cour des comptes, l'Etat belge a refusé un règlement amiable (la non-exécution de l'arrêt) afin d'éviter qu'à l'avenir, la procédure suivie devant la Cour soit perpétuellement remise en cause par les comptables condamnés.

Après avoir déclaré le 2 octobre 1990, qu'il y avait effectivement violation de l'article 6.1. du fait que la procédure suivie devant la Cour des comptes n'est pas contradictoire et que les débats ne sont pas publics, la Commission a soumis l'affaire à la Cour européenne des droits de l'homme.

Le gouvernement ayant estimé qu'il existait peu de chances de voir la Cour européenne des droits de l'homme adopter en l'espèce une position différente de celle de la Commission, le ministre de la Justice a constitué un groupe de travail comprenant des représentants de son département, du ministère des Finances, de la Régie des postes et de la Cour des comptes. Ce groupe s'est accordé sur le texte d'un avant-projet de loi réformant la procédure suivie devant la Cour des comptes dans l'exercice de sa mission juridictionnelle, de façon à rendre cette procédure conforme à l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales. D'autre part, le gouvernement a conclu un accord avec la comptable, renonçant à l'exécution de l'arrêt de la Cour des comptes.

Le Parlement a approuvé cet accord en adoptant l'article 65 (article 61 du projet de loi initial - Doc. n° 444/1 - 91/92, p. 37) de la loi du 28 juillet 1992 portant des dispositions fiscales et financières (*Moniteur belge* du 31 juillet 1992).

3. Observations du Conseil d'Etat sur le texte de l'avant-projet de loi réformant la procédure suivie devant la Cour

Dans son avis, le Conseil d'Etat formule essentiellement cinq observations :

1. In het voorontwerp wordt een scheiding doorgevoerd tussen de vereffening van de rekeningen (de administratieve fase) en de beoordeling ervan (de rechterlijke fase) en wordt de vervolging uitgeoefend door de administratie, die de zaak eventueel aanhangig maakt bij het Hof.

De Raad van State vraagt zich af of dergelijk systeem wel bestaanbaar is met de tekst van artikel 116 van de Grondwet.

2. Het lid van het Rekenhof dat het vooronderzoek verricht, mag niet zetelen wanneer het Hof oordeelt over de betrokken rekenplichtige.

3. Het voorontwerp dient te worden aangevuld. Bepaalde procedurekwesties (wraking van getuigen, deskundigenonderzoek, hervatting van het rechtsgeeding) dienen eveneens te worden geregeld.

4. In het voorontwerp zelf (niet enkel in de memorie van toelichting) dient duidelijk te worden gesteld dat het eveneens betrekking heeft op de rekenplichtigen van de gemeenschappen en de gewesten.

5. Ten slotte dient ook te worden voorzien in een overgangsbepaling voor de zaken die op het ogenblik van de inwerkingtreding van de wet nog hangend zouden zijn.

Het Rekenhof zal eerstdaags zijn antwoord op deze bemerkingen aan de minister van Justitie overzenden.

B. Oordeel van de Subcommissie

De Subcommissie neemt akte van het feit dat de Regering het probleem van het niet-tegensprekelijke karakter van de procedure voor het Rekenhof wil oplossen via de indiening van een wetsontwerp dat in samenwerking met het Hof zelf werd opgesteld.

Zij wenst zich thans niet uit te spreken over dit ontwerp dat eerlang aan het Parlement ter goedkeuring zal worden voorgelegd.

2. De uitvoering van de programmaovereenkomsten, gesloten tussen de Staat en bepaalde farmaceutische ondernemingen (blz. 84 e.v.)

A. Standpunt van het Rekenhof

Tussen de Belgische Staat enerzijds en negen farmaceutische ondernemingen werden in de periode 1986-1988 programmacontracten afgesloten, waarbij aan de betrokken farmaceutische ondernemingen een uitzonderlijke prijsstijging werd toegestaan voor sommige produkten in ruil voor een verhoogde bedrijfsinspanning op het vlak van : de tewerkstelling, de investeringen, het onderzoek en de uitvoer.

De overheid ging ervan uit dat de gehele operatie voor het stelsel van de verplichte ziekteverzekering budgettair neutraal moest zijn.

Dit was echter niet het geval aangezien de meeruitgaven als gevolg van de omzetstijgingen boven de in de programmacontracten bepaalde maximumgrenzen, die moesten worden verhaald op de betrok-

1. L'avant-projet de loi établit une distinction entre la liquidation des comptes (la phase administrative) et le jugement de ceux-ci (la phase juridictionnelle) et prévoit que la poursuite est exercée par l'administration, qui saisit éventuellement la Cour.

Le Conseil d'Etat se demande si une telle procédure est bien compatible avec le texte de l'article 116 de la Constitution.

2. Le membre de la Cour qui est chargé de l'instruction ne peut siéger lorsque la Cour juge le comptable concerné.

3. L'avant-projet doit être complété afin de régler également certaines questions de procédure (récusation de témoins, expertises, reprise d'instance).

4. Il y a lieu de préciser dans l'avant-projet lui-même (pas seulement dans l'exposé des motifs) qu'il s'applique également aux comptables des communes et des régions.

5. Il faut enfin prévoir une disposition transitoire pour les causes qui seraient encore pendantes au moment de l'entrée en vigueur de la loi.

La Cour des comptes fera parvenir d'ici peu au ministre de la Justice sa réaction à propos des observations formulées.

B. Avis de la Sous-commission

La Sous-commission prend acte de ce que le Gouvernement entend résoudre le problème relatif au caractère non contradictoire de la procédure devant la Cour des comptes en déposant un projet de loi qui a été élaboré en accord avec la Cour elle-même.

Pour l'heure, elle ne souhaite pas se prononcer sur ce projet, qui sera soumis sous peu à l'approbation du Parlement.

2. L'exécution des contrats de programme conclus entre l'Etat et certaines entreprises pharmaceutiques (pp. 84 et suivantes)

A. Point de vue de la Cour des comptes

Au cours de la période 1986-1988 ont été conclus entre l'Etat belge et neuf entreprises pharmaceutiques des contrats de programme accordant aux entreprises pharmaceutiques concernées une hausse de prix exceptionnelle pour certains de leurs produits en échange d'un effort accru en matière d'emploi, d'investissements, de recherche et d'exportation.

Les pouvoirs publics sont partis du principe que toute cette opération devait être budgétairement neutre pour le régime de l'assurance maladie-invalidité.

Il n'en a toutefois pas été ainsi puisque les dépenses supplémentaires, causées par les augmentations du chiffre d'affaires qui excèdent les limites maximales fixées dans les contrats de programme, qui devai-

ken ondernemingen, niet werden ontvangen en op één uitzondering na ook niet werden gevorderd.

Volgens de berekeningen van het RIZIV gaat het om een bedrag van 226 184 364 frank.

*
* *

De programmacontracten werden gesloten tussen :

enerzijds de Belgische Staat, vertegenwoordigd door :

- de Minister van Economische Zaken en
- de Minister van Sociale Zaken;

anderzijds sommige farmaceutische ondernemingen.

Doel

Een uitzonderlijke prijsstijging toestaan voor sommige produkten in ruil voor een verhoogde bedrijfsinspanning op het vlak van :

- de tewerkstelling;
- de investeringen;
- het onderzoek;
- de uitvoer.

De effecten van deze overeenkomsten ten aanzien van het RIZIV

Deze prijsverhogingen leidden tot verhoogde terugbetalingen aan de verzekerde rechthebbenden wat belangrijke meeruitgaven in de sector Geneeskundige Verzorging van de verplichte ZIV teweegbracht. De overheid ging er echter van uit dat de gehele operatie voor het RIZIV budgettair neutraal moest zijn.

Daartoe moesten de meeruitgaven worden gecompenseerd :

1. De meeruitgaven als gevolg van een contractueel vastgestelde hogere eenheidsprijs, gekoppeld aan een getolereerde omzetstijging, vielen ten laste van een bij artikel 85 van de wet van 1 augustus 1985 opgericht fonds, ingeschreven in de afzonderlijke sectie van de begroting van het Ministerie van Economische Zaken.

2. De meeruitgaven als gevolg van de omzetstijgingen boven de in de programmaovereenkomsten bepaalde maximumgrenzen, moesten worden verhaald op de betrokken ondernemingen. Dit werd uitdrukkelijk bedongen in 7 van de 9 programmaovereenkomsten.

De overeenkomsten

Er werden in totaal 9 programmaovereenkomsten gesloten. Vijf liepen over de periode 1986-1988, vier over de periode 1987-1988.

Inhoudelijke verschillen

De eerste twee afgesloten contracten zijn minder duidelijk dan de laatste zeven waarin nauwkeurige

ent être récupérées auprès des entreprises concernées, n'ont été ni perçues ni même, à une exception près, réclamées.

Selon les calculs de l'INAMI, il s'agit d'un montant de 226 184 364 francs.

*
* *

Les contrats de programme ont été conclus entre :

d'une part, l'Etat belge, représenté par :

- le Ministre des Affaires économiques et
- le Ministre des Affaires sociales et,

d'autre part, certaines entreprises pharmaceutiques.

Objectif

Accorder une hausse de prix exceptionnelle pour certains produits en échange d'un effort accru en matière :

- d'emploi;
- d'investissements;
- de recherche;
- d'exportations.

Les effets de ces contrats pour l'INAMI

Ces augmentations de prix ont entraîné des remboursements plus élevés en faveur des assurés bénéficiaires, ce qui a engendré d'importantes dépenses supplémentaires dans le secteur des soins de santé de l'AMI obligatoire. Les pouvoirs publics ont toutefois estimé que la totalité de l'opération devait être budgétairement neutre pour l'INAMI.

Pour ce faire, les dépenses supplémentaires devaient être compensées :

1. Les dépenses supplémentaires découlant d'un prix unitaire plus élevé fixé contractuellement, lié à une augmentation tolérée du chiffre d'affaires, ont été imputées à un fonds créé à l'article 85 de la loi du 1er août 1985, figurant à la section particulière du budget du ministère des Affaires économiques.

2. Les dépenses supplémentaires résultant des augmentations du chiffre d'affaires qui excèdent les limites maximales fixées dans les contrats de programme devaient être récupérées auprès des entreprises concernées, et ce, en vertu d'une clause expresse figurant dans sept des neuf contrats de programme.

Les contrats

Au total, neuf contrats de programme ont été conclus, cinq ayant porté sur la période 1986-1988 et quatre sur la période 1987-1988.

Différences de contenu

Les deux premiers contrats sont moins clairs que les sept derniers, qui contiennent des dispositions

bepalingen werden opgenomen met betrekking tot de wederzijdse verbintenissen, de opzeg- en schadevergoedingsregeling en de compensatieregeling ten laste van de ondernemingen ingeval de uitgaven de contractueel voorziene maxima overschrijden.

Controle over de uitvoering van de programma-overeenkomsten

De eerste 2 ondernemingen die een overeenkomst afsloten dienden elk jaar aan de Prijzendienst van het Ministerie van Economische Zaken een controle-notificatie mee te delen. Bovendien moesten op gewoon verzoek van de Prijzendienst alle verdere inlichtingen worden medegedeeld. De Prijzendienst kon de gegevens bij de onderneming verifiëren.

De Minister van Economische Zaken kon een onafhankelijk bedrijfsrevisor aanstellen om de jaarlijkse notificatie en berekeningen te controleren en te attesteren. Bij de overige ondernemingen die programma-overeenkomsten afsloten werden deze controle-mogelijkheden nog verfiend.

Er werd echter vastgesteld dat er nooit een ernstige controle plaatsvond. Met ingang van 1 januari 1989 werd het stelsel van de programma-overeenkomsten afgeschaft, mede onder invloed van het gemotiveerd negatief advies van de Commissie van de Europese Gemeenschappen omtrent deze programma-overeenkomsten.

Omtrent de verdere prijsevolutie van de producten is in de overeenkomsten niets bepaald. Daardoor blijven de ondernemingen genieten van het gunstige prijzenregime voor de betrokken producten.

Nadelige gevolgen voor het RIZIV

1. Niet alleen blijven de betrokken ondernemingen genieten van het gunstige prijzenregime voor de betrokken producten, maar bovendien wordt een « meesleeffect » verwacht omdat andere, niet geconventioneerde farmaceutische ondernemingen vanaf dan de programmaprijzen zullen kunnen hanteren als referentiepunt voor de vaststelling van hun eigen prijzen.

2. Het RIZIV kan voor de meeruitgaven voortvloeiend uit het door de programmacontracten ingestelde prijsregime geen beroep meer doen op het met dat doel opgerichte Fonds binnen de begroting van het Ministerie van Economische Zaken.

précises concernant les engagements respectifs, les règles de dénonciation et d'indemnisation et le régime de compensation à charge de l'entreprise lorsque les dépenses excèdent les maxima prévus contractuellement.

Contrôle de l'exécution des contrats de programme

Aux termes des deux premiers contrats, les entreprises devaient communiquer annuellement au Service des prix du ministère des Affaires économiques une notification de contrôle. En outre, tous les autres renseignements demandés devaient être communiqués sur simple demande du Service des prix. Le Service des prix avait la possibilité de contrôler les données auprès de l'entreprise.

Il était loisible au Ministre des Affaires économiques de désigner un réviseur d'entreprises indépendant afin de contrôler et de certifier la notification annuelle et les calculs. Ce contrôle fut encore affiné dans les autres entreprises qui avaient conclu des contrats de programme.

Il a toutefois été constaté qu'aucun contrôle approfondi n'avait été effectué sur place. Le régime des contrats de programme fut supprimé à partir du 1er janvier 1989, notamment parce que la Commission des Communautés européennes avait émis un avis négatif motivé à propos de ces contrats de programme.

Concernant l'évolution des prix après l'expiration du contrat, les contrats eux-mêmes sont muets. Aussi les entreprises concernées continuent-elles à bénéficier du régime de prix favorable pour les produits en question.

Effets négatifs pour l'INAMI

1. Non seulement les entreprises concernées continueront à bénéficier du régime de prix favorable pour les produits concernés, mais on s'attend aussi, en matière de prix, à un « effet d'entraînement » du fait que les autres entreprises pharmaceutiques, non conventionnées, pourront, à partir de ce moment, utiliser les prix-programme comme référence pour fixer leurs propres prix.

2. De surcroît, pour les dépenses supplémentaires découlant du régime de prix instauré par les contrats de programme, l'INAMI ne peut plus recourir au Fonds créé à cet effet au budget du ministère des Affaires économiques.

	In frank
Contractuele toegelaten meeruitgaven	3 124 710 845
De door het RIZIV vastgestelde meeruitgaven.	3 386 320 286
Stortingen Begrotingsfonds aan het RIZIV ...	2 973 412 534
Meeruitgaven ten laste van de ondernemingen :	
— volgens het Ministerie van Economische Zaken	408 769 623
— volgens het RIZIV	226 184 364

	En francs
Dépenses supplémentaires autorisées contractuellement	3 124 710 845
Dépenses supplémentaires fixées par l'INAMI. Versements du Fonds budgétaire au profit de l'INAMI	3 386 320 286
Dépenses supplémentaires à charge des entreprises :	
— selon le Ministère des Affaires économiques	408 769 623
— selon l'INAMI	226 184 364

Het verschil tussen de berekening van het Ministerie van Economische Zaken en het RIZIV vloeit voort uit het feit dat slechts in de zeven laatst gesloten overeenkomsten, de farmaceutische ondernemingen een duidelijke en afdwingbare verbintenis tot compensatie hadden aangegaan ten voordele van het RIZIV, van de meeruitgaven die het in de overeenkomst vastgesteld plafond overschrijden.

Het RIZIV zou dus nog een bedrag van 226 184 364 frank moeten ontvangen.

Wie moet het initiatief nemen om deze bedragen terug te vorderen ?

Door wie en volgens welke procedure moet worden teruggevorderd is niet expliciet geregeld in de programmaovereenkomsten.

Op initiatief van de Minister van Economische Zaken werd 1 onderneming uitgenodigd om een overschrijving van 15 162 577 frank aan het RIZIV terug te storten. Deze vraag bleef echter zonder gevolg.

Opmerkingen van het Rekenhof

Bij brieven van 27 maart 1991 heeft het Rekenhof gevraagd aan :

- de Minister van Economische Zaken en
- de Minister van Sociale Zaken

welke maatregelen zij zullen treffen om het bedrag van 226 miljoen frank van de farmaceutische ondernemingen terug te vorderen.

Bovendien werd de Minister van Sociale Zaken erop attent gemaakt dat het RIZIV zelf, als begunstigde derde, rechtstreeks de betrokken ondernemingen kan aanspreken.

Bij brief van 5 juni 1991 antwoordde de Minister van Economische Zaken dat het zijn collega van Sociale Zaken toekomt eventuele terugvorderingsmaatregelen te nemen.

Het Hof herinnerde op 23 april 1992 de Minister van Sociale Voorzorg aan het uitblijven van zijn reactie.

*
* *

Tijdens de vergadering van 10 februari 1993 hebben de afgevaardigden van het Rekenhof meegedeeld dat de Minister van Sociale Zaken op 10 december 1992 heeft geantwoord dat aan het RIZIV opdracht werd gegeven het nodige te doen voor de invordering van de 226 miljoen frank. Uit een controle (ter plaatse) bij het RIZIV is gebleken dat de terugvorderingsbrieven op 12 februari 1993 jongstleden door de administrateur-generaal werden verzonden.

B. Oordeel van de Subcommissie

Gelet op de positieve evolutie in deze zaak wenst de Subcommissie het resultaat van de invorderings-

La différence entre le montant calculé par le Ministère des Affaires économiques et celui calculé par l'INAMI provient du fait que seuls les sept derniers contrats conclus comportaient, dans le chef des entreprises pharmaceutiques, un engagement clair et exigible de compensation, en faveur de l'INAMI, des dépenses supplémentaires excédant le plafond fixé dans le contrat.

L'INAMI devrait donc encore recouvrer un montant de 226 184 364 francs.

A qui appartient-il de recouvrer ces sommes ?

Les contrats de programme ne spécifient pas explicitement qui doit recouvrer ces montants ni selon quelle procédure ce recouvrement doit s'opérer.

Une entreprise a été invitée, à l'initiative du Ministre des Affaires économiques, à rembourser à l'INAMI un excédent de 15 162 577 francs. Cette invitation est toutefois restée sans suite.

Observations de la Cour des comptes

Par lettre du 27 mars 1991, la Cour a demandé :

- au Ministre des Affaires économiques et
- au Ministre des Affaires sociales

quelles mesures ils comptent prendre pour recouvrer le montant de 226 millions de francs auprès des entreprises pharmaceutiques.

En outre, elle a fait observer au Ministre des Affaires sociales que l'INAMI peut poursuivre lui-même directement les entreprises concernées en qualité de tiers bénéficiaire.

Par lettre du 5 juin 1991, le Ministre des Affaires économiques a répondu qu'il revient à son collègue des Affaires sociales de prendre d'éventuelles mesures de recouvrement.

Le 23 avril 1992, la Cour a rappelé au Ministre de la Prévoyance sociale, qu'il n'avait pas encore réagi.

*
* *

Au cours de la réunion du 10 février 1993, les délégués de la Cour des comptes ont fait savoir que le Ministre des Affaires sociales avait répondu le 10 décembre 1992 que l'INAMI avait été chargé de faire le nécessaire pour recouvrer les 226 millions de francs. Il est ressorti d'un contrôle effectué (sur place) à l'INAMI que les lettres de recouvrement avaient été envoyées le 12 février dernier par l'administrateur général.

B. Avis de la Sous-commission

Eu égard à l'évolution favorable du dossier, la Sous-commission souhaite attendre le résultat de

actie van het RIZIV af te wachten, vooraleer eventuele verdere stappen te ondernemen

3. Intrekking van onregelmatige rechtscheppende administratieve akten (wetsvoorstel ingediend door wijlen de heer Defosset, Parl. Doc., n° 1664/1-90/91, 20 juni 1991)

(zie ook het verslag van de heer M. Olivier over het 145° Boek van het Rekenhof — Stuk Kamer n° 892/1-88/89, blz. 3-9).

Het voorstel wordt overgenomen door de heren Olivier, Candries en De Vlieghe en opnieuw ingediend (Parl. Doc., n° 900/1-92/93, 12 februari 1993).

Bij brief van 16 februari 1993 heeft de kamervoorzitter de Raad van State om advies verzocht over dit wetsvoorstel.

4. Controle van het Rekenhof op de belastingontvangsten van de Staat

(zie het verslag van de heer M. Olivier over het 146° Boek van het Rekenhof — Stuk Kamer n° 1475/1-90/91, blz. 31; zie ook het verslag van mevrouw Duroi-Vanhelmont over de voorafbeelding van de uitslagen van de uitvoering van de Staatsbegroting voor 1990 — Stuk Kamer n° 5/26-1618/2-90/91, blz. 12, 13 en 24).

Met het oog op de organisatie van een controle van het Rekenhof op de vaststelling van de belastingontvangsten werd door leden van de Commissie voor de Financien een wetsvoorstel (voorstel van de heer Lisabeth — Stuk n° 893/1-92/93) ingediend.

Dit voorstel werd mede ondertekend door vertegenwoordigers van 8 politieke fracties (SP, CVP, PS, PSC, VU-VVD, AGALEV-ECOLO, PRL en VLD).

Teneinde een eventueel grondwettigheidsbezwaar op te vangen werd daarenboven door dezelfde leden een amendement ingediend bij het voorstel van de heer Breyne tot herziening van artikel 116 van de Grondwet (Stukken n° 737/1 en 2-92/93).

Dit aldus geamendeerde voorstel werd op 2 maart 1993 door de Kamer van volksvertegenwoordigers aangenomen.

De Rapporteur,

C. LISABETH

De Voorzitter,

M. OLIVIER

l'action en recouvrement entreprise par l'INAMI avant d'effectuer d'autres démarches éventuelles.

3. Retrait d'actes administratifs irréguliers créateurs de droits (proposition de loi déposée par feu M. Defosset, Doc., n° 1664/1-90/91, 20 juin 1991)

(voir également le rapport de M. Olivier sur le 145° Cahier de la Cour des comptes, Doc. n° 892/1-88/89, pp. 3-9).

La proposition est reprise par MM. Olivier, Candries et De Vlieghe et redéposée (Doc., n° 900/1-92/93, 12 février 1993).

Le président de la Chambre a demandé l'avis du Conseil d'Etat au sujet de cette proposition de loi par lettre du 16 février 1993.

4. Contrôle exercé par la Cour des comptes sur les recettes fiscales de l'Etat

(voir le rapport de MM. Olivier sur le 146° Cahier de la Cour des comptes — Doc. Chambre n° 1475/1-90/91, p. 31; voir également le rapport de Mme Duroi-Vanhelmont sur la préfiguration des résultats de l'exécution du budget de l'Etat pour 1990 — Doc. Chambre n° 5/26-1618/2-90/91, pp. 12, 13 et 24).

Certains membres de la Commission des Finances ont déposé une proposition de loi (proposition de M. Lisabeth — Doc. n° 893/1-92/93) en vue de l'organisation d'un contrôle par la Cour des comptes sur l'établissement des recettes fiscales.

Cette proposition a été cosignée par des représentants de huit groupes politiques (SP, CVP, PS, PSC, VU-VVD, ECOLO-AGALEV, PRL et VLD).

Les mêmes membres ont en outre présenté un amendement à la proposition de M. Breyne de révision de l'article 116 de la Constitution (Doc. n° 737/1 et 2-92/93) afin d'éviter une éventuelle objection de constitutionnalité.

La proposition ainsi amendée a été adoptée par la Chambre le 2 mars 1993.

Le Rapporteur,

C. LISABETH

Le Président,

M. OLIVIER